

Exoten kunnen bedreiging vormen voor inheemse soorten

■ Populatie oeroude vogelxoot fazant krimpt sterk

De moeflon. Een volledig ingeburgerde exoot. Van oorsprong komt dit wilde schaap van Sardinië en Corsica. Daar leven ze in de bergen in gemengde kudde van ooiën, rammen en lammeren.

Blijkbaar een gewild schaap, vooral voor de jacht, want in alle Europese landen werden ze ingevoerd. Voor het eerst in 1909 op Het Loo bij Apeldoorn. Maar van de 25 moeflons bleef niet één over. In 1921 schonk hertogin Charlotte van Luxemburg vier rammen en acht ooiën aan het echtpaar Kröller-Müller. Men liet ze los op het omrasterde landgoed De Hoge Veluwe. Deze poging slaagde. In 1936 telde men 50 moeflons, in 1940 102. In de oorlog werd er fel op gejaagd. In 1945 waren er nog 20 over, maar daarna groeide de populatie gestaag. Om nieuw bloed in te brengen, schonk diergaarde Blijdorp in 1960 vier rammen aan De Hoge Veluwe.

Moeflons leven nog steeds op De Hoge Veluwe, in Kroondomein Het Loo, het Wekeromse Zand en op enkele particuliere landgoederen. Deze exoot is controleerbaar, heeft nauwelijks invloed op populaties edelherten en reeën en past in het beheer. Alle opslag van berk wordt door moeflons, edelherten en reeën verwijderd, zodat de heide open blijft. Menige jager heeft als trofee een kop van een ram met machtige hoorns aan de muur hangen. Daarom werden ze uitgezet, om de jacht. Het beleid rond

Moeflonram met twee ooiën op een berghelling in Slowakije. L'udo Remenik

deze exoot wisselt wel. In 1985 roeide men de moeflons in Kroondomein Het Loo uit, maar ze schijnen er nu weer te lopen. Inteelt speelt een rol in de beslissing. De bronsttijd is in september. De rammen beuken met hun enorme hoorns op elkaar in en achtervolgen de bronstige ooiën. De draagtijd is twintig weken. Ik verbaasde me over een foto die vriend L'udo Remenik uit Slowakije stuurde. Dus ook daar is de moeflon ooit ingevoerd? Ja, maar men is er niet erg blij mee. Hier is namelijk wel sprake van bedreiging van een inheemse soort, de Tatrags, een zeldzame gemzensoort, de trots van boswachters. De moeflon voelt zich in de bergbiotoop van

Slowakije beter thuis dan op de heide van de Veluwe. De biotoop lijkt meer op die van Sardinië en Corsica.

Fazant uit Kalmukkië

De laatste twintig jaar hebben de meest vreemde exoten zich in ons land gevestigd. De pauwoogcichlide in Maastricht, een vis uit Zuid-Amerika, vermoedelijk uit een aquarium losgelaten. De vuurspringer, een grote spin uit Zuid-Europa. De Amerikaanse rivierkreeft werd plaag en delicatesse. Uit Japan komt blijkbaar niet veel goeds. De Zeeuwse wateren zijn gekoloniseerd door de invasieve exoot Japanse zeepbelak. Begin in de haven van Lau-

wersog eens de Japanse oesters te tellen. Duizenden. De woekerplant Japanse duizendknoop raken we nooit meer kwijt. Niemand ergert zich echter aan de fazant, door de Romeinen als sieren jachtvogel in ons land ingevoerd. Van oorsprong komt hij uit het Russische Kalmukkië, Georgië en de Kaukasus. Op Schiermonnikoog en Terschelling zijn ze bijna mak. Soms heeft een haan een witte halsring, een ander exemplaar is geheel zwart, de meeste hebben de normale grondkleur, roodbruin. Sinds fazanten niet meer door jachttopziensers mogen worden uitgezet, wankelt de populatie. Echter niet in Zeeland, op de Waddeneilan-

den en op de Hondsrug in Drenthe. Toen ik begin zeventiger jaren voor het eerst bij jachttopzichter Derk Scholte (1913-2002) kwam, liet hij mij de hokken zien waarin hij fazanten kweekte. Hij had het opzicht over de terreinen van de Utrechtse Levensverzekering, later AMEV, nu het Mantingerveld van Natuurmonumenten. Eens per jaar kwamen 'de heren' jagen en liet Scholte fazanten los. Een makkelijke prooi voor zondagsjagers. Dat mag niet meer. Naast de patrijs is de fazant een graag geziene vogel op de heide, vooral tijdens de balts in het voorjaar. ■

Hero Moorlag

De uitbundige lente van 2020 verbleekt door corona

De winter is voorbij en de natuur ontwaakt en herleeft. Elk jaar een boeiend en stimulerend seizoen. Ook dit jaar, maar de echte glans ontbreekt door de dreiging van de virusziekte corona. De stemming is bedrukt, Nederland zit bijna volledig op slot, mensen wordt aangeraden om binnen te blijven. De tuin maakt dat je je niet helemaal opgesloten hoeft te voelen. Daar kun je de schoonheid nog ervaren, getroffen door een aangename frisheid van het levendige lover, overal wilde bloemen en gezang van vogels.

Bij onze woning hebben we een min of meer wilde tuin, waarvan nu de bijen, hommels, vlinders en vogels profiteren. Het voordeel van natuurlijke planten is dat ze synchroon lopen met het ontwakken van de natuurlijke fauna. Het voedsel van bloeiende bloemen komt hen nu dan ook ten goede. Nectar en stuifmeel op het goede moment zijn van levensbelang voor de vele insecten om te herleven in de vroege lente. Als dit proces goed verloopt komen de rupsen en larven van insecten juist op tijd waardoor insectenetende vo-

Oranjetipje op bloeiende pinksterbloem. Albert Kerssies

gels hun jongen kunnen voeden. Hoe mooi is de natuur in een natuurlijk systeem op alles afgestemd.

Natuurlijke tuin

Rond half februari begint de tuin te ontwaken. Ik kijk in die periode de eerste bloemen bijna uit de

grond. De eerste krokussen laten zich dan al bloeiend zien, ze zijn een goede voedselbron voor de eerste wilde bijen. De lente ontwaakt met een groot geel werk, speenkruid, klein hoefblad, narcis en paardbloem vormen een gouden kwartet. In een natuurlijke tuin is niks recht en aange-

harkt. Alles komt ruw de winter door en zelfs in het voorjaar wordt niet alles netjes bijgewerkt. Waterpartijen groot of klein zijn van wezenlijk belang. In de maand april komen de planten aan de oever van de vijver tot bloei, pinksterbloem en dotterbloem zijn daarbij wel de meest opvallende bloeiers. Op de pinksterbloem komen elk jaar oranje-tips hun nectar zoeken. Ze leggen er ook hun eieren op. De pinksterbloem is voor het 'tipje' een waardplant. Bij koude dagen zie je de vlinder langzaam ontdooien en weer vliegvlug worden. Boeiend om te zien. Naast veel insecten broeden er jaarlijks weer andere vogels in de tuin. Dit jaar zijn het winterkoninkje en de tortelduif. Vooral de zang van het winterkoninkje is uitbundig en indringend.

Dat u, ondanks de zorgelijke tijden van het moment, ook dit jaar inspiratie mag krijgen uit de ontwikkelingen in uw eigen tuin. De natuur herleeft. ■

Albert Kerssies

ivn natuur
educatie

HOOGVEEN

Natuurvragen

De coronacrisis duurt voort. Lezingen en excursies zijn afgelast. Speciaal voor gezinnen met jonge kinderen heeft IVN-afdeling Hoogeveen korte natuurfilmpjes gemaakt met een vraag. Want, thuis zitten en eigenlijk niet vrij zijn. Wat is dat toch gek. Want het lijkt wel leuk, maar dat is het natuurlijk niet. Daarom iedere dag een kort filmpje met een vraag! Als je met het hele gezin gaat wandelen in het Spaarbankbos, houd dan afstand tot andere wandelaars. Accepteer op de site eerst de cookies, dan werkt het filmpje uitstekend!

► Kijk voor vragen en antwoorden op <https://nl-nl.facebook.com/IVN-Hoogeveen>